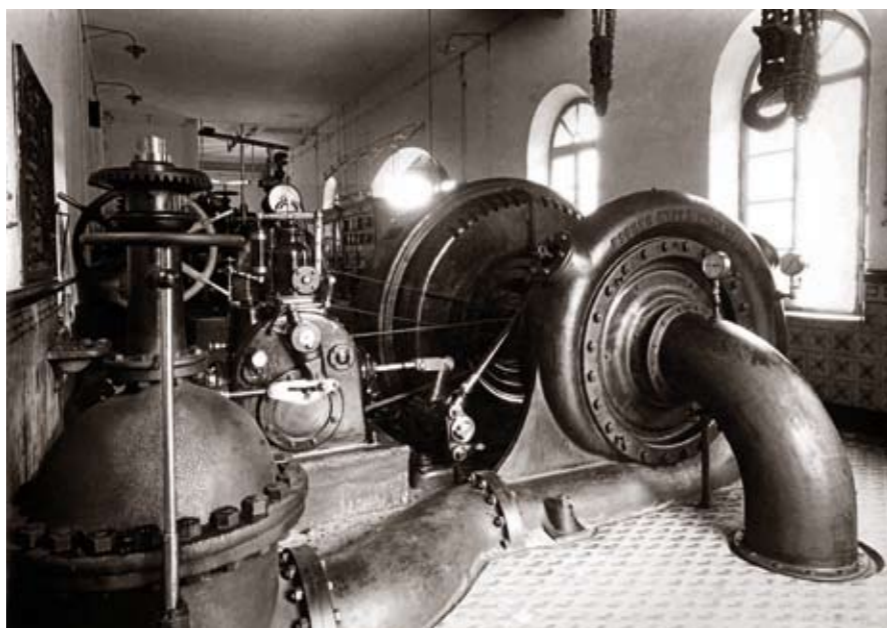

De la Sociedad General Gallega de Electricidad a Fenosa

Els inicis de l'electricitat a Galícia

La Sociedad General Gallega de Electricidad, antecedent de Fenosa, va iniciar el camí l'any 1900 amb la construcció d'una petita central sobre el riu Umia. És una companyia amb una història apassionant plena de canvis tecnològics i societaris que van permetre construir el sector.

Per Pedro-A. Fábregas
Fotografies: Arxiu Històric Fundació Gas Natural Fenosa

L'electricitat per a l'enllumenat públic apareix a Galícia el 1888 amb la central tèrmica d'Aquilino Prieto y Cia. a la ciutat de Pontevedra. També en aquests primers anys les companyies de gas de La Corunya, Santiago i Vigo afegiran la producció d'electricitat tèrmica als seus negocis tradicionals de l'enllumenat per gas, però sempre des d'una perspectiva incipient de servei estrictament local.

Ja a la primeria del segle XX apareixeran societats més importants per explotar centrals hidroelèctriques un cop dominada la tecnologia del transport d'electricitat a una certa distància.

En aquest context destacarà, entre d'altres, la Sociedad General Gallega de Electricidad. Va ser constituïda a Madrid el 1900 en l'àmbit d'influència de la casa de banca de Sobrinos de J. Pastor, i promoguda per l'enginyer francès Ernesto Presser i Dauphin, qui associat amb el comerciant i emmagatzemista

■ Obligació de la Sociedad General Gallega de Electricidad i Central de Segade. A la pàgina anterior, instal·lacions del salt d'A Ferverza, a prop de Ferrol.

de material elèctric de Saragossa Nicolás Palacios Lahoz, va aconseguir el 1898 un permís per a l'aprofitament d'un cabal de 2.500 litres per segon del riu Umia, va construir la central de Segade, i va obtenir les concessions de l'enllumenat públic als ajuntaments de Valga, Caldas de Reis, Vilagarcia d'Arousa, Carril, Cambados i Padrón. També es va aconseguir la concessió de l'enllumenat elèctric de Ferrol.

La central elèctrica de Segade.

La Sociedad General Gallega de Electricidad es va constituir per a l'explotació del salt d'aigua i central elèctrica de Segade al riu Umia i del salt de l'A Ferverza (a prop de Ferrol) al riu Beelle, segons indica l'escriptura de constitució subscrita el 21 d'abril del 1900. El capital social es va establir en dos milions de pessetes, representades per 4.000 accions de 500 pessetes de valor nominal.

Es va designar president Ernesto Presser Dauphin i vicepresident Ricardo Silveira González (conseller del Crédito Gallego), sent nomenats vocals del consell Adolfo Barle (director de la Compañía Madrileña del Alumbrado y Calefacción por Gas), Gastón Bertier Descanes (enginyer francès responsable de la via Plasència-Astorga, així com de ponts i centrals hidroelèctriques a la zona de Plasència), Augusto Comas Blanco (jurista i diputat, i pintor i crític de renom de Madrid), el ja esmentat Nicolás Palacios Lahoz, Ricardo Rodríguez Pastor (de Sobrinos de J. Pastor de La Corunya), Bernardo Mateo-Sagasta i Echevarría (enginyer agrònom i diputat a Corts pel districte de Caldas de Reis) i Laureano Salgado Rodríguez (enginyer i emprenedor de Calda de Reis).

El germen de Fenosa. L'estructuració i la modernització del sector a Galícia es va iniciar amb un vèrtex important a La Corunya, amb la constitució de Fàbricas Coruñesas de Gas y Electricidad (1918), també en l'entorn de Sobrinos de J. Pastor, que absorbeix l'antiga societat francesa de gas i electricitat, i amb un altre vèrtex a Ferrol, amb la Sociedad General Gallega de Electricidad, que absorirà el 1923 la Sociedad de Gas y Electricidad de Santiago i l'Electra Popular de Vigo y Redondela. La vertebració culmina amb l'absorció de Fàbricas Coruñesas per la Sociedad General el 1946, que alhora serà absorbida per Fuerzas Eléctricas del Noroeste (Fenosa) el 1955.

Les motivacions d'aquests grans moviments requereixen una explicació. El 1923 es reuneixen les societats de Ferrol, Vigo i Santiago per tenir força per construir la central del Tambre, la que serà la central hidroelèctrica més gran de Galícia i que permetrà disposar d'energia en quantitats rellevants i a un preu clarament competitiu. El projecte inclou quatre grups de 5.000 CV cadascun, per poder produir 100.000 Kwh, amb unes línies de transport a 66.000 volts per arribar a La Corunya i Vigo, un projecte d'unes dimensions desconegudes fins al moment. Per contextualitzar la constitució de Fenosa

a Vigo el 23 d'agost del 1943, hem de mirar enrere i situar-nos als anys 30, quan de forma sorprenent Barras Eléctricas Galaico-Asturianas, filial d'Electra de Viesgo compra una petita companyia elèctrica a Lugo. És el primer cas d'entrada a Galícia d'una societat de fora de la regió, que pot introduir a la zona energia hidroelèctrica des d'altres zones i clarament competitiva en quantitat i preu. La situació s'estabilitza amb un acord del grup de Sociedad General y Fàbricas Coruñesas amb Electra de Viesgo, a la qual cedeixen bàsicament el mercat de la província de Lugo. A més, es comprometen a comprar, un cop superades les possibilitats de les instal·lacions existents, l'electricitat quan faci falta per als seus mercats, renunciant a la construcció de noves centrals per 20 anys (1935-1955).

Amb les grans necessitats d'electricitat de la postguerra civil espanyola, els requeriments de nous salts d'aigua són evidents. No obstant això, el pacte amb Viesgo no els deixa construir a la Sociedad General, i així apareix una nova societat, Fenosa, sense compromisos de pactes anteriors, que un cop transcorreguts els 20 anys dels pactes històrics absorirà la Sociedad General Gallega de Electricidad el 1955. ■

Les societats de Ferrol, Vigo i Santiago es van unir el 1923 per construir la central del Tambre, la central hidroelèctrica més gran de Galícia, que permetrà disposar d'energia en quantitats rellevants